

מערך לשעת חינוך מרחוק

נושא: מחשכה לנהורא

פתיח- תרגיל התנסות אומנותית וחיבור רגשי לנושא:

המשתתפים מתבקשים להצטייד ב2 דפים לבנים. אחד בגודל רגיל- A4 והשני גודל חצי דף- A5. הם מתבקשים לצייר על הדף הקטן יותר (A5) ציור שמתאר את התחושה שלהם. עומדות לרשותם 5 דקות בדיוק. לאחר שסיימו מקיימים סבב שיתוף קצר בו כל אחד מתאר מה צייר ולמה. לאחר מכן עליהם לקחת את הציור שיצרו, ולקרוע אותו לחתיכות. כעת עליהם לקחת את הדף השני, הגדול יותר (A4) ולהדביק עליו יצירה חדשה מקרעי הציור הראשון. הם אינם חייבים להשתמש שוב בכל החלקים. ניתן להשתמש רק בחלקם, או להוסיף חלקים חדשים. סבב שיתוף שני: איך הייתה לך חוויית הקריעה? מה יצרת בפעם השנייה? איזו יצירה אהובה עליך יותר, הראשונה או השנייה?

הסבר הנושא:

לכל אחד מאיתנו יש "תמונה" איך החיים שלנו אמורים להיראות ומה היינו רוצים שיקרה. אבל לפעמים קורה שהתמונה הזו נקרעת. משהו משתבש. משהו משתנה. מה עושים אז? לפעמים בוכים ומתגעגעים לתמונה הישנה, ובהחלט יש לזה מקום. אבל ניתן גם לנסות ולראות- מה יש בתמונה החדשה? מה קרה לי בזכותה? איך ניתן להתחבר גם אליה? כמו זרע שנטמן באדמה, חשוך לו שם, והוא נרקב. זה נראה שאבדה התקווה. ודווקא שם מהמקום הכי נמוך ומיזוש, פתאום מתחיל לנבוט עתיד חדש. וצמח חדש מטפס ועולה. דווקא החושך, הבוץ, הריקבון, הם אלו שהעניקו לו את התנאים המתאימים כדי להצמיח צמח חדש.

ביסוס – רעיוני:

"למנצח על אילת השחר מזמור לדוד. ק-לי ק-לי למה עזבתני?" (תהילים כ"ב)

הזמן הכי חשוך ביממה " זהו הזמן של אילת השחר. השלב שבו השמים שחורים ביותר. אין שום ניצוץ של אור. ובזמן הזה נראה כביכול לדוד המלך ש"קלי קלי למה עזבתני", הוא מרגיש שנעזב על ידי הקב"ה. אבל מיד אחרי אילת השחר מפציע השחר ועולה אור השמש. ללמדנו שכשנראה לנו שדווקא כשחשוך ועצוב וקודר, ייתכן וזה סימן שהשלב הבא והמיידה הוא אור הבהירות.

סיפור המחשה:

לפני כמה עשורים הצליחו ארגוני צער בעלי חיים להעביר בקונגרס בארצות הברית חוק שיאסור את השחיטה היהודית בתואנת שזו של צער בעלי חיים. הקהילה היהודית כולה הפעילה מאמצי שתדלנות והשקיעה את מיטב כוחותיה לשכנוע צמרת השלטון האמריקני. אך מאמצים כשלו. נדמה היה שיהדות ארצות הברית תיאלץ לבצע שחיטה בסתר תוך הסתכנות בעונשים כבדים שנקבעו בחוק.

אך היה עסקן צעיר אחד, לימים הנשיא המיתולוגי של אגודת ישראל בארצות הברית, רבי משה שרר, שלא אמר נואש. הוא פנה לנציגי ציבור וחברי קונגרס, התרוצץ ממשרד ממשל אחד למשנהו, ומדיון משפטי אחד למשנהו, והפעיל לחצים כבדים. לאחר דיונים ופגישות אינספור הצליח לשכנע את השלטונות ולהוכיח כי ההלכה היהודית קובעת כתנאי ראשון לשחיטה כשרה את כשרות הסכין, ומטרתו של התנאי אחת היא, למנוע צער בעלי חיים. החוק בוטל והיהודים באמריקה הגדולה נשמו לרווחה. בסעודת הודיה רבת משתתפים שקיימה הקהילה היהודית עם ביטול החוק הוזמן העסקן הצעיר והנמרץ שהוביל את המאבק עד תומו, רבי משה שרר ז"ל לשאת דברים. בדבריו סיפר כי מה שהניע אותו לאורך התקופה הם דבריו של רבי נחמן מברסלב "אין יאוש בעולם כלל". אדם צריך לעשות את מירב ההשתדלות להצליח במשימתו, גם אם הוא חושב שאין סיכוי, אמר שרר, והוסיף את סיפורו האישי:

אבי נפטר בעודי פעוט. אמי שגידלה אותי לבד הייתה חסרת אמצעים, וגדלנו בעניות גדולה. ילד קטן הייתי, קודח מחום, אמא ע"ה הזעיקה את הרופא שבא לביקור בית. הרופא רשם מירשם דחוף, אולם אמא המסורה לא יכולה הייתה לצאת מיד לבית המרקחת שכן כסף לשלם עבור התרופה לא היה בנמצא.

כשליבה מרוסק לרסיסים יצאה האם לרחוב הסואן כשילדה הקטן על ידה. שום סיכוי לא היה לה בעולמה לרכוש את התרופה היקרה לרפואת בנה. אך היא החישה את צעדיה בהחלטיות לעבר בית המרקחת, שם גוללה בפני הרוקח את מר גוללה כאלמנה, את מצבה הכללי הגרוע, ואת העובדה כי חיי בנה הפעוט נתונים כרגע בסכנה. היא הציעה כי בתמורה לתרופה שתקבל, היא תעסוק בניקיון בית המרקחת במשך תקופה עד שתשלים את דמי התרופה. הרוקח הסכים.

היא נטלה את הבקבוק בתוך שקית נייר חומה ועשתה בהתלהבות צעדים מהירים לעבר ביתה, שם תכננה להעניק לבנה את התרופה היקרה. במהלך ריצתה לעבר הבית נתקלה באדם שחור גבוה וחסון. פחד איום נפל עליה. ובתגובה אינסטינקטיבית לפתה באצבעותיה את הבקבוק היקר בחוזקה. הערל שהבחין ביהודיה השומרת מכל משמר את בקבוק המשקה, חטף אותו מידה והחל לוגם משהבחין בטעם המר, השליך וניפץ את הנוזל היקר על הקרקע. כך נלגד עיניה ראתה את התרופה הגורלית מתנפצת לרסיסים.

האם לא התייאשה. בלב שבור ובנפש עייפה שבה לבית המרקחת. מאחורי הדלפק לא פגשה את מיטיבה הקודם, אלא אדם אחר. היא החלה לגלול את קורותיה, ושוב חזרה להציע להשתעבד לזמן כפול של ניקיון, תמורת בקבוק נוסף. "אינני מבין כיצד קיבלת את התרופה בפעם הראשונה" מחה האיש. "אני כאן בעל הבית, והרוקח שהיה כאן לפני שעה לא קיבל שום רשות לעשות את העסקה הראשונה!" האם הבוכייה המשיכה לדבר על ליבו של בעל הבית, ועל מנת להוכיח את אמיתות דבריה שלפה מתיקה את שברי הבקבוק שהטיח הגוי בקרקע, והציגה אותם בפני הרוקח. הוא נטל את השקית הרטובה, הריח לרגע את הריח שנדף ממנה ולפתע נעשה חיוור. הוא נעלם מיד, ולאחר דקות ספורות חזר עם שקית חדשה בתוכה שם בקבוק של פניצילין, ואמר: "יש כנראה מלאכים ששומרים על הילד הזה. אוי ואבוי היה, לו היה לוקח את התרופה שרקח הסגן שלי בטעות. בוודאי שהיה נופח את נשמתו. את פטורה מכל עבודת ניקיון אני מעניק לך את התרופה ללא כל תמורה."

"אתה מבין מוישלה" היה תמיד מספר רבי משה בשם אמו, "תלמד מכך שיעור לכל החיים. כשהבקבוק התנפץ חשבתי שהעולם נגמר וזה הסוף, ולמדתי כי בחיים לפעמים כשחושבים שזה הסוף שם דווקא מתחילה הישועה..."

(מתוך הספר "אוצר הסיפורים למחנכים ולמרצים")

סבב סיכום:

היתה לנו תמונה של שגרת "אחרי החגים".

תמונה יפה ורגועה.

התמונה הזו התנפצה לה בקול רעש גדול, ואיום ונורא.

מלאי רוממות ושמחה, בבת אחת נזרקנו לתמונה אחרת של חושך, אבל ועצב תהומי.

התחושות קשות, המציאות בלתי נתפסת, בשורות האיוב נוחתות עלינו ללא הפסקה.

ואנחנו בוכים, וכואבים את המציאות הזו, ומתקשים להכיל את השבר.

אבל אולי כדאי לנו דווקא מתוך החשיכה גם לעצור רגע ולהתבונן "בתמונה החדשה". במציאות הנוכחית בה אנו נתונים.

בואו ננסה לחשוב-

למרות הקושי והכאב, אילו שביב אור כן קיימים בה?

אילו דברים חיוביים מתרחשים בעקבותיה?

אילו דברים אנו לומדים להעריך מחדש?

מה למדנו בזכותה?